

Prova lliure per a l'obtenció del títol de graduat/ada en educació secundària obligatòria

Convocatòria 05/2014

Àmbit de la comunicació en llengua catalana

Pauta de correcció

Nota de correcció

Perquè un alumne sigui considerat apte en l'àmbit de la comunicació ha d'obtenir una puntuació mínima de 50 punts sobre 100 com a nota global de tots els exercicis de l'àmbit. A més, ha d'haver obtingut una nota mínima de 40 punts a cadascuna de les proves de català i castellà. Si un alumne té una nota global superior a 50 sobre 100, però no ha obtingut la nota mínima en alguna de les proves de català i/o castellà, es considerarà que té l'àmbit suspès.

Quadre resum

	Puntuació mínima	Puntuació màxima
Català	40	100
Castellà	40	100
Llengua estrangera	-	100

Activitat 1

(20 punts)

Tot seguit escoltareu un fragment de la secció "MeteoTerra: Hortalisses ecològiques" dins del programa *MeteoMauri* de Catalunya Ràdio (emès el 30 de maig de 2013).

(Podeu consultar la transcripció del text oral al final del document.)

1. Responen les preguntes següents, relacionades amb el programa.

a) En la introducció del programa, el presentador anuncia el tema de què parlaran. Anota els motius pels quals és important el cultiu ecològic, segons el presentador. (3 punts)

Pel valor que donem als productes propers, d'aquí; perquè promocionar el producte de proximitat significa donar feina a la gent del territori; perquè amb aquest cultiu ajudem a cuidar i ordenar el territori.

b) Explica quin és l'embolic lingüístic, amb relació al topònim que s'esmenta, que comenten el presentador i la convidada en aquest fragment. (2 punts)

Es refereixen a la pronunciació del topònim Blanes i a la pronunciació de la vocal 'e' com una vocal neutra o no.

c) A què es dediquen els pagesos de les terres de Ponent? (1 punt)

A conrear diferents productes, al bestiar (i a coordinar-ho tot).

d) Quina és l'opinió que té la presidenta de la cooperativa de Blanes amb relació a la pluja? (1 punt)

Que és bona, però no en excés, ja que fa créixer molta herba.

e) Quina presència ha afavorit l'excés d'herba en els camps de Blanes? (1 punt)

D'aus que hi troben el seu racó, com ara perdius o faisans.

f) Què demostra l'augment d'herba en els camps de Blanes? (2 punts)

Que la cooperativa practica el cultiu ecològic perquè no utilitza herbicides.

2. En català, existeixen dos gran blocs dialectals, tal com es pot entreveure al fragment radiofònic que hem escoltat. Digueu quins són aquests dos blocs dialectals i anoteu almenys una característica (fonètica, morfològica o lèxica) de cadascun d'ells. (4 punts)

Català oriental	Català occidental
<p>Fonètica: neutralització de les 'a' i 'e' àtones (vocal neutra)</p> <p>Fonètica: neutralització de les 'o' i 'u' en 'u'</p> <p>Lèxic: mirall, noi</p> <p>Morfològica: desinències verbals (canto)</p>	<p>Fonètica: distinció entre les 'a' i 'e' àtones</p> <p>Fonètica: distinció de les 'o' i 'u' àtones</p> <p>Lèxic: espill, xic</p> <p>Morfològica: desinències verbals (cante/cantó)</p>

3. Expliqueu quins són els territoris de l'Estat espanyol on es parla català, a banda de Catalunya. (2 punts)

A una part del País Valencià, a la franja d'Aragó i a les Illes Balears.

4. Expliqueu quines són les característiques de l'entrevista com a gènere periòdic. (4 punts)

- Presenten un diàleg (pregunta-resposta) entre el periodista i l'entrevistat.
- L'entrevistat sol ser expert en el tema de què es parla.
- Els temes són, sovint, d'actualitat o relacionats d'alguna manera amb l'actualitat.
- El nivell de llengua utilitzat normalment és l'estàndard.
- Poden aparèixer en format audiovisual o escrit.

Activitat 2

(20 punts)

1. Llegiu atentament els dos textos literaris següents. Després, responeu les preguntes. (10 punts)

<p>Déu ens dó ser catalans per menjar bon pa amb tomàquet amb un raig d'oli discret i un pols de sal si fa falta; pa de pagès si pot ser, que és més saborós que els altres, i tomàquet ben madur, però que no ho sigui massa.</p> <p>Déu ens dó un tall de pernil o llonganissa ben ampla perquè acompanyin el pa ben sucadet amb tomàquet; pernil de bon mastegar, llonganissa de la Plana, que els osonencs en això tenim molta anomenada.</p> <p>Déu ens dó tot el que he dit i bons amics a la taula per compartir el que mengem i fer petar la xerrada que conversar amb els amics sempre sol despertar gana i el menjar, si és compartit, resulta més agradable.</p> <p style="text-align: right;">Miquel Martí i Pol, "Pa amb tomàquet", <i>Bon profit!</i></p>	<p style="text-align: center;">I</p> <p>res no m'agrada tant com enramar-me d'oli cru el pimentó torrat, tallat en tires.</p> <p>cante, llavors, distret, raone amb l'oli cru, amb els productes de la terra.</p> <p>m'agrada molt el pimentó torrat, mes no massa torrat, que el desgracia, sinó amb aquella carn mollar que té en llevar-li la crosta socarrada.</p> <p>l'expose dins el plat en tongades incitants, l'enrame d'oli cru amb pessic de sal i suque molt de pa, com fan els pobres, en l'oli, que té sal i ha pres una sabor del pimentó torrat.</p> <p>després, en un pessic del dit gros i el dit índex, amb un tros de pa, agafe un tros de pimentó, l'enlaire àvidament, eucarísticament,</p> <p>me'l mire en l'aire de vegades arribe a l'èxtasi, a l'orgasme.</p> <p>cloc els ulls i me'l fot.</p> <p style="text-align: right;">Vicent Andrés Estellés, "I. res no m'agrada tant...", <i>Horacianes</i> dins de <i>Les pedres de l'àmfora</i></p>
---	--

a) Anoteu els elements poètics que trobeu en aquests dos textos i que justifiquen la seva pertinença al gènere de la poesia. (2 punts)

Els textos estan escrits en vers. El primer té rima i mètrica de set síl·labes. El segon no té rima, és lliure.

Fan servir el codi lingüístic i els seus recursos per transmetre un sentiment, una emoció, un pensament d'una manera sintètica i diferent a l'ús habitual que fem del llenguatge en qualsevol altra situació quotidiana (orientatiu).

b) Quin és el tema comú d'ambdós textos? (2 punts)

El jo poètic en els dos textos presenta el goig de menjar i gaudir d'aliments senzills i arrelats a la terra (orientatiu).

c) En el text de Miquel Martí i Pol, enumereu tots els elements, ja siguin gastronòmics o no, que són necessaris per gaudir d'un bon pa amb tomàquet. (2 punts)

Pa de pagès, oli, sal, tomàquet madur, pernil, llonganissa (de la Plana) i bona companyia.

d) En el text de Vicent Andrés Estellés, observeu que l'autor no hi ha posat cap lletra majúscula. Expliqueu per què creieu que l'autor ho ha escrit així. (2 punts)

Es tracta d'una llicència poètica que pot estar relacionada amb la voluntat trencadora del poema i també amb la senzillesa del tema (orientatiu).

e) En tots dos poemes es fa referència als productes relacionats amb un territori determinat. Anoteu els versos en què trobem aquestes referències. (2 punts)

**“llonganissa de la Plana,
que els osonencs en això
tenim molta anomenada.”
(Martí i Pol)**

**“cante, llavors, distret, raone amb l'oli cru, amb els productes de la terra.”
(Estellés)**

2. Els dos poemes contenen paraules que porten accent diacrític. Localitzeu-ne dues, en qualsevol dels dos textos, i anoteu-les. (2 punts)

Déu, té, és.

3. Fixeu-vos en aquest vers d'Estellés i responeu als enunciats que teniu a continuació. (6 punts)

“m'agrada molt el pimentó torrat”

Assenyaleu el SVP (sintagma verbal predicat) i el SNS (sintagma nominal subjecte) d'aquesta oració.

SVP--> m'agrada molt

SNS--> el pimentó torrat

Assenyaleu el pronom personal que apareix a la frase i digueu a quina persona fa referència.

m'--> em; a la primera persona del singular

Digueu a quina categoria sintàctica pertany la paraula 'molt' en aquesta oració.

Adverbi

4. En el poema de Martí i Pol apareix l'expressió *fer petar la xerrada*. Busqueu en el poema d'Estellés la forma verbal equivalent, és a dir, sinònima, i anoteu-la. (2 punts)

“...raone amb l'oli cru...”

Activitat 2

Activitat 3

(20 punts)

1. Llegiu aquest fragment del llibre *Encara no som humans*, escrit per Eudald Carbonell i Robert Sala. A continuació responeu les qüestions proposades.

(10 punts)

Espurnes d'humanitat

A partir de les dades de què ara per ara disposem els científics, és, doncs, prou versemblant que fem remuntar la utilització del foc d'una manera esporàdica a temps molt llunyans, que podríem situar als inicis del plistocè inferior. És ben probable que l'observació dels incendis naturals o de l'activitat que es produïa a les zones volcàniques i la constatació del profit evident que en podien treure impulsés petits grups d'homínids a trobar la manera de conservar el foc i, més tard, produir-lo ells mateixos.

El comportament d'aprofitament de l'entorn que desenvolupaven els humans d'aquella època degué fomentar una recerca d'aliments després dels incendis, buscant, per consumir-los, els animals que havien resultat atrapats per les flames i rostits. Aquest comportament devia afectar de la mateixa manera els bulbs que s'havien cuit al subsòl a causa de l'escalfor que regnava a la superfície. Aquesta cadena de fets fortuïts podria ser a la base de l'ús intencionat però ocasional del foc, que hauria portat, més endavant, algunes poblacions a la recerca de la forma de produir-lo i domesticar-lo. La qüestió fonamental segueix essent que el foc revoluciona l'estructura social de la humanitat perquè accentua la cohesió del grup que l'usa.

Arrisquem-nos a dir que, molt possiblement, la necessitat de comunicar-se millor va trobar una forma nova. És a dir, el foc va afavorir el desenvolupament del llenguatge i de la creació de nous fonemes cada vegada més adequats als fets quotidians. També és possible que el foc facilités el desenvolupament del llenguatge simbòlic. No seria estrany que, gràcies al foc, i a conseqüència del confort, de la llum i de la tranquil·litat que proporcionava, apareguessin també les primeres obres d'art.

Molts dels qui llegiu aquestes ratlles, com nosaltres, deveu haver conegut de menuts el paper socialitzador del foc. A les cases de pagès, asseguts a l'escó vora del foc a terra, l'àvia o l'avi ens explicaven contes. Eren vetllades viscudes per la comunitat com un clar referent al comportament social i familiar que nosaltres hauríem de tenir quan ens féssim grans. El foc representava el que en el nostre món representa la televisió i la forma més fàcil d'educar i fer aprendre a la canalla allò que era el món dels grans. El foc reuneix i tranquil·litza els qui el posseeixen. Amb l'excusa del foc, la tradició cultural pot ser transmesa de diferents formes i incorpora el sentiment de pertinença al grup.

Eudald Carbonell i Robert Sala, "Espurnes d'humanitat"
dins *Encara no som humans* (text adaptat)

a) En quina etapa prehistòrica podem situar l'inici de l'ús del foc de manera ocasional? (2 punts)

En el plistocè inferior.

b) Quins dos esdeveniments són la causa possible del fet que els homínids intentessin buscar la forma de mantenir viu el foc? (2 punts)

L'observació dels incendis naturals i la constatació del profit que en podien treure.

c) Quins són els fets fortuïts que constitueixen la base de l'ús intencionat i ocasional del foc? (2 punts)

El comportament d'aprofitament de l'entorn, que inclou la recerca d'aliments després dels incendis (animals atrapats i rostits per les flames i/o bulbs cuits).

d) Digueu si és veritable (V) o falsa (F) l'afirmació següent en relació amb el text: "És indiscutible que el foc va afavorir l'aparició del llenguatge." (2 punts)

És falsa (F), ja que els autors diuen que ho és "molt possiblement", però no ho afirmen categòricament.

e) En l'últim paràgraf, per què s'esmenta la televisió? Expliqueu-ho. (2 punts)

Per posar el paral·lelisme entre la funció socialitzadora de la televisió i la del foc a les cases de pagès o el foc en l'època prehistòrica.

2. Localitzeu en l'últim paràgraf del text: (4 punts)

a) Un pronom personal en plural: **nosaltres**

b) Un verb en pretèrit imperfet d'indicatiu: **eren o representava**

c) Una paraula amb un hiat: **àvia; social; familiar, etc.**

d) El substantiu derivat del verb *pertànyer*: **pertinença**

3. Escriuiu cada paraula del requadre a la casella del costat de la seva definició. (6 punts)

versemblant - esporàdica - bulb - fonema - confort - escó

Paraules	Definicions
Versesemblant	Que té l'aparença de veritat.
Escó	Banc llarg amb respatlles amples.
Bulb	Òrgan, ordinàriament subterrani, format per una tija molt curta i engruixida que treu arrels per la part inferior, sovint recoberta d'un embolcall de fulles membranoses o carneses.
Esporàdica	Que es presenta d'una manera aïllada, sense obeir a una llei general.
Confort	Disposició de les coses adreçada a proporcionar un major benestar físic.
Fonema	Unitat mínima de l'estructura sonora d'una llengua que, sense estar dotada de sentit, produeix, per commutació, un canvi de significat en un mot.

Activitat 4

(40 punts)

Escolliu *una* d'aquestes dues opcions:

- **Opció 1.** A la secció del programa de ràdio que heu escoltat es parlava dels productes de cultiu ecològic. Què en penseu? Escriviu un text argumentatiu a favor o en contra d'aquest tipus de productes i/o d'aquesta tendència de consum. El text ha de tenir entre 150 i 200 paraules.
- **Opció 2.** Heu llegit dos textos gastronòmics. Ara imagineu-vos que heu de deixar anotada una recepta de cuina senzilla que us queda molt bé perquè un amic vostre la posi en pràctica. Escriviu un text instructiu en què expliqueu clarament els ingredients i el procés que ha de seguir el vostre amic per elaborar-la. El text ha de tenir entre 150 i 200 paraules.

A continuació s'ofereixen uns criteris de correcció orientatius.

Valoració global (10 punts)

Es valora si el text expressa amb claredat idees i conceptes, si s'ajusta al tema demanat, i si el lèxic i la sintaxi són adequats.

Estructura i presentació (10 punts)

Es valora si els arguments estan presentats de manera ordenada, amb una distribució correcta en paràgrafs, si la puntuació és adequada, els connectors escaients i si la forma del text s'adequa al format demanat.

Correcció ortogràfica i gramatical (20 punts)

Es valora la correcció ortogràfica i gramatical, es penalitza especialment la manca de correcció que dificulta la comprensió del text. Sugerim descomptar 1 punt per cada errada ortogràfica.

- Si un text conté més de 20 errades ortogràfiques o les que hi ha dificulten la comprensió del text, aquesta activitat es pot puntuar amb un 0.
- Si un text no s'ajusta a l'extensió (té menys de 100 paraules) o al tema, aquesta activitat es pot puntuar amb un 0.

Activitat 4

PUNTUACIÓ TOTAL

Puntuació màxima: 100 punts

Transcripció del text oral (fragment de la secció “MeteoTerra: Hortalisses ecològiques” dins del programa *MeteoMauri* de Catalunya Ràdio, emès el 30 de maig de 2013)

(Música)

Locutora en off: *MeteoTerra*, amb Xavier Coll.

(Música)

X.C.: Parlem avui d'un tema d'aquests d'actualitat, de productes, de Catalunya, d'horta arran de mar. Ja sabem que els espais agrícoles els darrers anys han anat una mica en retrocés, però jo diria que, amb el tema aquest de la crisi, s'estan recuperant. Cada cop la gent hi dóna més valor, també hi ha aquesta sensibilitat del producte proper, aquí a Catalunya, i que no l'hem de deixar morir; l'hem de promocionar, perquè estem donant feina i estem donant qualitat de vida, no només a la gent del territori, que això és importantíssim, sinó també de cuidar el territori, de tenir el territori ben ordenat. Salutem l'Amparo Ardanuy.

A.A.: Bona tarda.

X.C.: Què tal? Que és la presidenta de la cooperativa...

A.A.: El Banyonet.

X.C.: El Banyonet del Delta de la Tordera de Blanes. Jo sempre em faig un embolic: Blan[ə]s, Blan[e]s? Hi ha molta polèmica, no, amb això?

A.A.: Sí, sí és cert. Però, *bueno*, jo dic Blan[e]s.

X.C.: Tu dius Blan[e]s.

A.A.: I lo correcte seria Blan[ə]s, perquè...

X.C.: Però hi ha molta gent que –fins i tot d'allà– diu Blan[e]s i defensa que és Blan[e]s.

A.A.: Però és que els de Blan[e]s, diem Blan[e]s.

X.C.: Bé, no sé, jo un dia estava..., jo un dia estava esperant –aquí a Plaça Catalunya– el tren, i em va venir una noia que era estrangera i em diu: “Sorry, the train to [Bleins]?”. És a dir, potser és [Bleins] i no Blan[e]s, ni Blan[ə]s.

A.A.: No sé...

X.C.: Xavier, tu per allà a Ponent, com que les ‘e’ les tens ben tancades, ni obres ni fas vocals neutres, tu ho tens més fàcil, això.

Xavier: Home, més fàcil no. El que passa és que és una mica més complex i, sobretot, perquè les circumstàncies, doncs, fan que, *bueno*, que els pagesos allà, *pues*, conreïn moltes coses alhora, tinguin bestiar i tot plegat, doncs, coordinar-ho costa una mica també, no?

X.C.: Doncs molt bé, volem parlar d'aquestes hortalisses ecològiques i... Primer de tot: Empar o Amparo?

A.A.: Amparo.

X.C.: Amparo, com va aquesta temporada? Perquè ha plogut força a partir del març, una mica a l'abril i ara al maig, Déu n'hi do, eh?

A.A.: Doncs mira, això li estava comentant al Xavier, no?, que les pluges sempre són bones, però amb aquest excés i nosaltres, que som “novats”, que ha sigut aquest el primer any que ens hi hem posat, estem fent la lluita contra l'herba. És la més demostració que...

X.C.: Creixement d'herba.

A.A.: Creixement d'herba.

X.C.: Desmesurada.

A.A.: Desmesurada.

X.C.: Jo, hi ha llocs de prats, de prats, per aquí al Maresme, propers, que he vist fins a un metre i mig d'herba nova, eh?, especialment les espigades.

A.A.: És que nosaltres, vull dir, se'ns han arribat a criar, allà, nius de perdius o de... I fins i tot els faisans. Tenim una parella de faisans que corren per aquell espai i entren en el nostre camp i han trobat un racó, *pues* per poder fer els seus "retozos", perquè, bé, l'herba està molt alta. *Bueno*, també diem, no?, que és la manera de demostrar que nosaltres fem cultiu ecològic, perquè no utilitzem els maleïts herbicides que fan... que deixen residus en el sòl i que després nosaltres ens ho mengem.

X.C.: Ah, això es veu... Jo m'hi fixo molt en això, eh? Quan vas per la carretera o visites un camp, veus tot de verd, verd, perquè ara està tot molt verd i de cop i volta veus com una banda d'herba, tota com recremada, tota rostida i és perquè allà hi han posat...

A.A.: Herbicida.

X.C.: Hi ha un producte que es diu Roldón o Ron...

A.A.: El Roundup.

X.C.: El Roundup. És molt agressiu, això.

A.A.: La matèria activa és el "glifosato", que hi ha moltes marques comercials. El Roundup seria marca comercial, el "glifosato" seria la matèria activa. I aquest és molt nociu, però no solament nociu...

X.C.: Això és molt nociu. Es carrega cargols... de tot.

A.A.: Però és que després, els residus. Que les verdures arribarà un dia que..., *pues* que s'elaboraran i tal, després ens les mengem nosaltres, no? I té les seves conseqüències.

X.C.: I s'introdueixen a la cadena tròfica. I pot portar problemes de salut, a la llarga.

A.A.: Exacte. *Pues* més demostrat està que el nostre cultiu és ecològic perquè el combat que fem de l'herba, ja no diem mala herba, sinó que li hem buscat el seu servei, que la utilitzem per fer els adobs, els adobs en verd, no? L'anem segant i l'anem incorporant. Ja està.

X.C.: Xavier Coll (presentador)

A.A.: Amparo Ardanuy (convidada)

Xavier: Xavier (convidat)